

**THE EFFECT OF DIGITAL-INTERACTIVE
ENGLISH STORIES ON READING
COMPREHENSION**

Dijital-Etkileşimli İngilizce Öykülerin Okuduğunu Anlamaya

Etkisi¹

Erol DURAN² & Nesime ERTAN ÖZEN³

Abstract

The purpose of this study is to determine the effect of English storybooks (printed or interactive) on the fifth graders' reading comprehension. The research was conducted in accordance with descriptive survey model. The first study group consists of 57 randomly chosen 5th grades students who study in Darıcı, Kestel and Kınık Secondary Schools in 2014-2015 education year in Kütahya, Simav. The second study group consists of 20 students who were chosen randomly from the first study group. At first 6 equivalent English storybooks were determined by the groupwork with 3 English language teachers and a field expert. 5 open-ended comprehension questions about the storybooks were formed. In the last stage of the research, an interview was conducted and 6 questions were asked to the students. By these questions it was aimed to understand students' opinions about interactive storybooks. According to the findings of the research there is a statistically meaningful difference between the reading comprehension scores of the students on the interactive storybooks and on the printed books. The codes as "general view, preferences, attractiveness and health" emerged from students' opinions about interactive storybooks. Majority of the students stated that they wanted all of their books in interactive form. Visuals, sound, touching the screen, moving visuals etc. got the attention of the students. Most of the students pointed out that interactive storybooks were not harmful to their health. But some students said that they had eye fatigue and pain in their hands.

Key Words: *E-book, interactive e-book, screen reading, comprehension.*

Özet

Bu araştırma, İngilizce öyküleyici metinlerin okuma ortamlarının (basılı veya etkileşimli) 5. sınıf öğrencilerinin okuduğunu anlamaya etkisini belirlemeyi amaçlamaktadır. Araştırmada betimsel nitelikli tarama modeli kullanılmıştır. Birinci çalışma grubu olarak Kütahya ili Simav İlçesi Darıcı, Kestel ve Kınık Ortaokul'larında 2014-2015 eğitim-öğretim yılında 5. sınıfta okuyan 57 öğrenci belirlenmiştir. Araştırmanın ikinci çalışma grubunu ise birinci çalışma grubu içerisinde rastgele örnekleme seçilen 20 öğrenci oluşturmuştur. Araştırmada öncelikle içerik olarak birbirine en yakın 6 adet İngilizce öykü kitabı, 3 İngilizce öğretmeni ve 1 alan uzmanı ile belirlenmiştir. Metinlerle ilgili 5 açık uçlu soru oluşturulmuştur. Araştırmanın son kısmında öğrenciler ile görüşme yapılmış ve görüşmede öğrencilere 6 soru sorulmuştur. Bu sorularla öğrencilerin etkileşimli kitaplara yönelik düşünceleri belirlenmeye çalışılmıştır. Araştırmanın sonuçları öğrencilerin etkileşimli kitaptan okuduğunu anlama puanları, basılı kitaptan okuduğunu anlama

¹Bu araştırma, Doç. Dr. Erol DURAN' ın danışmanlığında, Nesime ERTAN ÖZEN' nin hazırladığı yüksek lisans tezinden üretilmiştir. Ayrıca, bu araştırma International Research Congress on Social Science'da sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

²Doç. Dr., Uşak Üniversitesi, e-posta: erol.duran@usak.edu.tr

³MEB, Öğretmen, e-posta: nesimeertan@gmail.com

puanlarından istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğunu göstermektedir. Araştırmaya katılan öğrencilerin etkileşimli kitaplar ile ilgili düşünceleri temasına yönelik bulgular belirlenirken, “genel bakış açısı, tercihleri, dikkat çeken yönü ve sağlık açısı” ile ilgili kodlar ortaya çıkmıştır. Öğrencilerin önemli bir çoğunluğu kitapların tamamının etkileşimli kitap olmasını istediğini belirtmektedir. Etkileşimli kitaplarda görseller, ses, tablete dokunmak, görsellerin hareket etmesi gibi özelliklerin dikkat çektiği görülmüştür. Araştırmaya katılan öğrencilerin çoğu etkileşimli kitap okurken sağlık açısından herhangi bir problem yaşamadığını belirtmektedir. Fakat gözünün veya elinin ağrıdığını belirten öğrenciler bulunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: *E-kitap, etkileşimli e-kitap, ekrandan okuma, anlama.*

Giriş

Okuma, okuyucunun anlamlı bir söylev yaratmak için etkileşime girdiği karmaşık bilgi işleme sürecidir. Çağdaş okuma teorileri metni ve okuyucuyu merkeze alır. Ayrıca okuma, okuyucunun metinle iletişime girdiği bir konuşma aktivitesi olarak tanımlanmıştır (Klein, 1988, s.12; Akt: Bağdat, 2009, s.21). Artık çoğu araştırmacı okumayı okuyucunun kendi dil bilgisi ve geçmiş tecrübelerini kullanmasıyla beraber yazı ile etkileşime girdiği aktif bir süreç olarak tanımlamaktadır (Robeck & Wallace, 1990; Akt: Scoresby, 1996, s.15). Okuduğunu anlama yeni teknolojilerden ve yeni okuyazarlıklardan etkilenmektedir. Son zamanlardaki literatür basılı medyanın yetersiz olduğunu, öğrencilerin ve öğretmenlerin teknolojinin çok çeşitli yeni biçimlerini kullandığını belirtmektedir (Ertem, 2011b, s.29). Teknolojinin gelişmesi ile önem kazanan dijital ortamlar bireylerin okuma yazma deneyimlerine farklı bir bakış açısı kazandırarak; “okuma” ve “okuyazarlık” kavramlarında oluşan değişimlerin gözden geçirilmesini gerekli kılmıştır (Bearne, 2003). Teknoloji, evlerimizde ve okullarımızda giderek daha önemli bir öğretim ve öğrenme aracı olmaktadır. Bugün sınıflar 30 yıl öncesine göre daha farklıdır. Bunun başlıca sebebi teknolojinin kullanımının artmasıdır. Öğrenciler daha önce görülmemiş bir şekilde, bilgiyi araştırmak ve çeşitli konular üzerine soruları cevaplamak için teknolojiyi kullanmada yeteneklidir. Günümüzde çoğu öğrenci teknoloji aracılığıyla sağlanan okuma aktivitesini motive edici ve ilginç bulmaktadır (Ertem, 2013, s.219). Değişime ayak uyduran metin türleriyle birlikte “ekrandan okuma” olarak adlandırılan yeni bir okuma türü oluşmuştur.

Ekrandan okuma birçok kültürde popüler hale gelmekle birlikte, ülkemizde de bu okuma türüne ilgi oranı giderek artmaktadır (Aydemir vd., 2013, s.2264). Ekrandan okuma, bilgisayar ve internet teknolojisinin gelişmesine bağlı olarak ortaya çıkan, bilgisayar ve internet teknolojisi geliştikçe de değişikliğe uğrayan bir okuma türüdür (Yaman ve Dağtaş, 2013, s.316). Özellikle 1990’lı yıllardan bu yana kullanımı hızla yaygınlaşan ve hayatın her alanına giren kişisel bilgisayarların boyut ve ağırlıkları küçülmüş, taşınabilir hale gelmiştir. Bu durum bilgisayarları günün her dakikasında ulaşılabilecek araçlar haline getirmiştir. Böylece insanlar günlük yaşamlarındaki birçok alışkanlığı bilgisayar üzerinden giderir hale gelmiştir. Müzik dinleme, film seyretme, fotoğraf çekme gibi birçok işlem farklı araç gerece ihtiyaç duymadan bilgisayarlar ile yapılabilmektedir. Aynı şekilde kitap okuma alışkanlığı olanlarda bu ihtiyaçlarını bilgisayarları kullanarak giderebilir hale gelmişlerdir. Bu ihtiyaca yönelik olarak geliştirilen elektronik kitaplar, günümüz teknolojisinin bize kazandırdığı kavramlar arasındadır (Işık, 2013, s.396). Ortaya çıktığı ilk günden bu yana, e-kitapların basılı kitapların yerini alıp alamayacağı tartışılmakta, kimileri kâğıda basılmış bir kitaba dokunmanın ve onunla yakın dostluk kurmanın yerini hiçbir şeyin tutmayacağını savunurken, kimileri e-kitapların göz ardı edilemeyecek pek çok getirisi olduğunu savunmaktadır. Okuyucular arasındaki bu fikir ayrılıklarını ve bunların sebeplerini konu edinen çok sayıda çalışma bulunmaktadır (Öngöz, 2013, s.34). Walton (2007) e-kitaplarla ilgili yapılan çalışmaları 1990’ların sonu-2000’lerin başı,

2000'lerin ortası ve son yıllarda yapılanlar şeklinde üç grup altında toplamaktadır. E-kitap kullanımının yaygınlaşmadığı yıllara denk gelen ilk gruptaki çalışmalar, e-kitapların pedagojik yönü ve teknolojik konular üzerine yoğunlaşmıştır. Bu dönem araştırmalarının sonuçları, e-kitapların çok fazla kabul görmediği ve bunun en büyük gerekçesinin teknolojik sorunlar olduğu yönündedir. İkinci gruptaki çalışmalarda, e-kitapların en çok hangi amaçlarla kullanıldığı inceleme altına alınmıştır. Elde edilen sonuçlar, e-kitapların en çok bir kavramı veya metni aramak ve bulunanları kopyalamak için kullandıklarını ortaya çıkarmaktadır. Üçüncü grup ise e-kitaplarla ilgili çok sayıda ve çeşitte araştırmanın yapıldığı dönem olarak gösterilmektedir. Bilgisayar, internet ve teknolojinin geçmişe kıyasla daha fazla gelişmiş ve yaygınlaşmış olduğu yıllara denk gelen bu araştırmalar, e-kitapları gerek teknik gerekse pedagojik anlamda inceleme altına alan yüzlerce çalışmayı kapsamaktadır. Maden (2012) yaptığı araştırmada, ekran türleri ve Türkçe öğretmen adaylarının ekran okumaya yönelik görüşlerini araştırmıştır. Araştırma sonucunda öğretmen adaylarının ekran okumaya yönelik hem olumlu hem de olumsuz yönde görüşe sahip oldukları belirlenmiştir. Aydemir vd.'nin (2013) yaptığı çalışmada, ekrandan okumanın 5. sınıf öğrencilerinin bilgilendirici ve öyküleyici metin türünde okuduğunu anlama düzeylerine etkisi belirlenmeye çalışılmıştır. Bilgilendirici metinleri ekrandan okuyan öğrencilerin okuduğunu anlama düzeyleri basılı materyalden okuyan öğrencilerinkinden anlamlı derecede yüksek bulunmuştur fakat öyküleyici metinleri ekrandan okuyan öğrenciler ile basılı materyalden okuyan öğrenciler arasında okuduğunu anlama düzeyleri açısından anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Maynard & Cheyne (2005) 7. sınıfta okuyan 60 öğrenci ile yaptıkları araştırmada, e-kitap okuyan öğrencilerin ortaçağ tarihi ile ilgili bilgilerini ölçen testten, basılı kitap okuyan öğrencilere göre daha yüksek not aldıklarını görmüştür. Malezya'da yapılan bir araştırmada, bilgisayar bilimi ve bilgi teknolojileri alanında lisans eğitimi alan öğrencilerin e-kitap kullanma veya kullanmama durumlarını etkileyen faktörler araştırılmıştır. Bulgular öğrencilerin e-kitaplara karşı olumlu görüşlere sahip olduğunu, buna karşın e-kitap kullanım oranının çok yüksek olmadığını (% 39) göstermiştir (Ismail & Zainab, 2007).

Önder'e (2011) göre bilgisayardan okuduğumuz her elektronik metne e-kitap demek doğru değildir. Metnin e-kitap olabilmesi için yazılımla gelen okumayı kolaylaştırıcı işlevleri (sesli okuma, yazı karakteri değiştirme, yazı boyutu değiştirme vb.) ve zengin metin özelliklerini (metin içi arama yapabilme, internet bağlantılarıyla desteklenmiş referanslar, not alma, metin işaretleme, kitap ayracı gibi) taşıması gerekir. Ayrıca e-kitap yalnızca bilgisayarla değil; diğer okuma araçlarıyla da (e-kitap okuyucular, cep telefonları, çok amaçlı tabletler vb.) erişilebilir, görüntülenebilir ve kullanılabilir olmalıdır. Anderson-Inman & Horney'e (2007) göre bazı elektronik metin öğeleri okuma akıcılığında, kelime bilgisinde ve okuduğunu anlamada önemli etkiye sahiptir. Etkileşimli öykü kitapları öykünün geçtiği ortamı gerçekmiş gibi anlatmakta ve olayları gösteren animasyonlu grafikler ve efektler ile öykünün geçtiği ortamı zenginleştirmekte ve okuduğunu hatırlamaya yardımcı olmaktadır (Lefever-Davis & Pearman, 2005). Rieber vd. (1990, s.50) animasyonun bilginin uzun süreli bellekten daha hızlı geri getirilmesini ve sonra da kısa süreli bellekte daha hızlı yapılandırılmasını sağladığını ortaya çıkarmıştır. Greenlee-Moore & Smith (1996, s.12) yaptıkları araştırmada, daha uzun ve zor öyküleri bilgisayardan okuyan öğrencilerin anlama puanlarının daha yüksek olduğunu görmüştür. Ortaokul öğrencileri için etkileşimli öykü kitapları kullanmanın okuduğunu hatırlamayı kolaylaştırabileceğini savunmuşlardır. Ertem'in (2011a) 77 ilkökul 4. sınıf öğrencisi ile yaptığı çalışmada öğrenciler rastgele yöntemle 3 gruba ayrılmıştır. İlk grup etkileşimli kitabı animasyonlu olarak bilgisayardan, 2. grup kitabı animasyonsuz olarak bilgisayardan, 3. grup ise öyküyü basılı olarak okumuştur. Sonuç olarak etkileşimli kitabı animasyonlu olarak bilgisayardan okuyan öğrencilerin hatırlama puanları oldukça yüksek çıkmıştır. Matthew (1996) 3. sınıfta okuyan 37 öğrenciyle yaptığı çalışmasında,

bilgisayar üzerinde gösterilen animasyonlu öykü kitabı ile basılı kitap versiyonunun okuduğunu anlamaya etkisini araştırmıştır. Sonuçlar öykü anlatımında öykünün bilgisayar versiyonunu okuyan çocuklar lehine anlamlı fark göstermiştir. Fakat açık uçlu sorular ile yapılan ölçümde anlamlı bir fark ortaya çıkmamıştır. Chan & Black (2006) 7. sınıfta okuyan 189 öğrenci ile kompleks bir Fen Bilgisi konusu kullanarak bir araştırma yapmıştır. Araştırma sonuçları, sadece metni okuyan ve metni statik resimler ile okuyan öğrencilere göre; metindeki animasyonları el ile hareket ettirerek metni okuyan öğrencilerin okuduğunu anlamada daha yüksek performans gösterdiklerini ortaya koymuştur.

İletişim ve etkileşimin üst seviyede olduğu etkileşimli e-kitaplar eğitimdeki paradigmaları değiştirmiş ve öğrenenlere birçok açıdan esneklik sağlamıştır (Bozkurt ve Bozkaya, 2013). Fakat ülkemizde etkileşimli İngilizce öykü kitapları ile okuduğunu anlamaya dayalı herhangi bir araştırma yoktur. Bu sebeple okumanın herhangi bir türünün bireyler üzerindeki okuduğunu anlamaya yönelik etkisinin incelenmesi ve yabancı dil öğrenmenin de etkileşimli kitaplar gibi çekici hale gelmesinin bu kitaplar ile sağlanabileceği düşünülmektedir. Bu amaçla dijital ve etkileşimli İngilizce öykülerin 5. sınıf öğrencilerinde okuduğunu anlamaya etkisi belirlenmek istenmiştir.

Araştırmanın Amacı

Araştırmanın amacı İngilizce öyküleyici metinlerin okuma ortamlarının (basılı veya etkileşimli) anlamaya etkisini belirlemektir.

Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara cevap aranacaktır:

1. Ortaokul 5. sınıf öğrencilerinin okuduğunu anlama puanları okuma metinlerinin ortamına (kâğıttan ya da etkileşimli kitaptan) göre farklılık göstermekte midir?
2. Ortaokul 5. sınıf öğrencilerinin kitap okumaya duydukları istek okuma metinlerinin ortamına (kâğıttan ya da etkileşimli kitaptan) göre farklılık göstermekte midir?

Araştırmanın Modeli

Bu araştırmada ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Karasar (2013, s.77) tarama modellerinin, geçmişte ya da halen varolan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımları olduğunu ifade etmektedir. İlişkisel tarama modeli, iki ve daha çok sayıdaki değişken arasında birlikte değişim varlığını ve/veya derecesini amaçlayan araştırma modelidir (Karasar, 2013, s.81). Punch (2014, s.165) nitel araştırmayı, “Çok sayıda yöntem ve kaynak kullanarak, insan deneyimlerine ilişkin sözlü ve yazılı anlatımları ya da kayıtları inceler.” olarak tanımlamıştır. Ayrıca nitel araştırmanın, tasarımlarına yansıyan en önemli özelliğinin insanları, varlıkları ve olayları kendi doğal ortamlarında incelemesi dolayısıyla doğalcılığı olduğunu belirtmiştir (Punch, 2014, s.142).

Çalışma Grubu

Araştırmada, Kütahya ili Simav İlçesi Kestel Ortaokulu, Kınık Ortaokulu ve Darıcı Ortaokulu'nda 2014-2015 eğitim-öğretim yılında 5. sınıfta okuyan 57 öğrenci birinci çalışma grubu olarak belirlenmiştir.

Araştırmanın ikinci çalışma grubunu ise birinci çalışma grubu içerisinde rastgele örnekleme seçilen 20 öğrenci oluşturmuştur.

Birinci çalışma grubuna seçilen öğrencilerin okullara göre dağılımı Tablo 1’de görülmektedir.

Tablo 1. Çalışma Grubuna Seçilen Öğrencilerin Okullara ve Şubelere Göre Dağılımı

Okullar	N	Yüzde
Darıca Ortaokulu	22	38,59
Kestel Ortaokulu	11	19,29
Kınık Ortaokulu	24	42,10
Toplam	57	100

Veri Toplama Aracı

Araştırmada içerik olarak birbirine en yakın 6 İngilizce öykü kitabı İngilizce öğretmenleri ve alan uzmanı ile belirlenmiştir. Bu kitapların kullanılması için yayın evlerinden gerekli izin alınmıştır. Metinlerle ilgili basit ve derin anlamaya dayalı 5 açık uçlu soru İngilizce öğretmenleri ve alan uzmanları ile birlikte oluşturulmuştur.

Araştırmanın ikinci alt problemi için 6 farklı sorunun bulunduğu yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Bu sorularla öğrencilerin etkileşimli kitaplarla ilgili düşünceleri belirlenmeye çalışılmıştır. Görüşme amaçlı sohbetir. Genellikle iki kişi arasında gerçekleşir. Biri diğerinden bilgi almayı hedeflemiştir. Niteliksel araştırmada, görüşme iki yolla kullanılabilir. Ya veri toplamada baskın tekniktir ya da katılımcı gözlem, döküman analizi veya diğer tekniklerle birlikte kullanılır. Bütün bu durumlarda araştırmacı kişilerin kendi sözlerini esas alan betimsel veri toplamayı hedefler (Uzuner, 1999, s.180). Görüşmeler, uygulanan “kuralların” katılığına göre yapılandırılmış (formel), yarı yapılandırılmış (yarı formel) ve yapılandırılmamış (informal, serbest) olmak üzere, üç’e ayrılabilir (Karasar, 2013, s.167).

İlgili alanyazından, üç İngilizce öğretmenin görüşlerinden yararlanılarak “Öğrencilerin İngilizce Etkileşimli Kitaplara İlişkin Görüşlerini Belirleme Ölçeği” hazırlanmıştır. “Öğrencilerin İngilizce Etkileşimli Kitaplara İlişkin Görüşlerini Belirleme Ölçeği” adlı taslak yarı yapılandırılmış görüşme formu ile pilot uygulama yapılmıştır. Toplanan verilerden sonra öğrenci görüşme formunun kapsam ve yapı geçerliğini sağlamak için Uşak Üniversitesi Eğitim Fakültesi İlköğretim Ana Bilim Dalında görev yapan alan uzmanlarından gelen dönütlere göre görüşme formuna son şekli verilmiş ve görüşme formu düzenlenerek uygulanmıştır.

Verilerin Toplanması

Araştırmamız için ilk olarak Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü ile Simav İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü arasında gerekli yazışma yapılmış ve araştırma izni alınmıştır.

Uygulama 3 hafta sürmüştür. Birinci hafta öğrencilere uygulama hakkında ayrıntılı bilgi verilmiş, ikinci hafta öğrencilere içerik bakımından benzer 3 farklı basılı öykü kitabı okutulmuştur. Üçüncü hafta bu uygulama içerik bakımından benzer 3 farklı etkileşimli

öykü kitabı ile tekrarlanmıştır. Öğrencilere etkileşimli kitaplardan yaptırılacak uygulamalar için kitapların özelliklerine benzer özellikler taşıyan etkileşimli kitaplar gösterilmiştir (kitaplardaki nesnelere tıklayınca nesnelere hareket etmesi, ses çıkarması; kitabın cümleleri önce seslendirip sonra cümleler ekrana getirilerek kişinin okuması; bazı kelimelerin interaktif görsellerle gösterilmesi gibi). Metin okutulduktan sonra öğrencilere metinle ilgili hazırlanan anlama soruları verilmiş ve öğrencilerden bu sorulara yazılı olarak cevap vermeleri istenmiştir.

Uygulamanın son haftasında çalışmaya katılan 5. sınıf öğrencilerinin etkileşimli kitaplara yönelik görüşlerini belirlemek amacıyla “Öğrencilerin İngilizce Etkileşimli Kitaplara İlişkin Görüşlerini Belirleme Ölçeği” uygulanmıştır.

Verilerin Analizi

Araştırmada elde edilen veriler SPSS paket programından faydalanılarak değerlendirilmiştir. Verilerin çözümlenmesinde aritmetik ortalama, standart sapma ve t-testi kullanılmıştır. Etkileşimli İngilizce kitapların 5. sınıf öğrencilerinde okuduğunu anlamaya etkisini tespit etmek amacıyla ilişkili örneklem için t-testi uygulanmıştır. İlişkili örneklem için t-testi, ilişkili iki örneklem ortalaması arasındaki farkın sıfırdan (birbirinden) anlamlı bir şekilde farklı olup olmadığını test etmek için kullanılır (Büyükköztürk, 2014, s.67).

Uygulamada yarı yapılandırılmış görüşme formundan elde edilen veriler betimsel ve içerik analizi tekniği ile değerlendirilmiştir. Betimsel analiz, derinlemesine analiz gerektirmeyen verilerin işlenmesinde kullanılırken, içerik analizi elde edilen verilerin daha yakından incelenmesini ve bu verileri açıklayan kavram ve temalara ulaşılmasını gerektirir (Yıldırım ve Şimşek, 2008, s.89).

Bulgular ve Yorumlar

Araştırmanın bulgular ve yorumları, alt problem sırası dikkate alınarak sıralanmıştır.

Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın birinci alt problemine ilişkin bulgulara ulaşmak amacıyla “Ortaokul 5. sınıf öğrencilerinin okuduğunu anlama puanları okuma metinlerinin okuma ortamına (kâğıttan ve etkileşimli kitaptan) göre farklılık göstermekte midir?” sorusuna yönelik elde edilen bulgular Tablo 2’de gösterilmiştir.

Tablo 2: Öğrencilerin Okuduğunu Anlama Puanlarına İlişkin Eşleştirilmiş T-Testi Sonuçları

Ortam	N	$\bar{x}$	SS	Std.Hata	t	p
Basılı	57	67,1410	13,87846	1,83825	3,182	.002*
Etkileşimli	57	72,2183	9,78248	1,29572		

*p<.05

Öğrencilerin okuduğunu anlama puanlarına ilişkin eşleştirilmiş t-testi sonuçları, basılı kitaptan ve etkileşimli kitaptan okuma ortamları arasında okuduğunu anlama açısından anlamlı farklılık olduğunu göstermektedir ($t= 3,182, p<.05$). Öğrencilerin basılı kitaptan okuduğunu anlama puan ortalaması ($\bar{x} = 67,1410$), etkileşimli kitaptan okuduğunu anlama puan ortalamasına ($\bar{x} = 72,2183$) göre daha düşüktür. Bu sonuçlara göre okuduğunu anlama, okuma ortamına göre değişmektedir.

İkinci Alt probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın ikinci alt problemine ilişkin bulgulara ulaşmak amacıyla öğrencilere yapılan görüşmede 6 soru sorulmuş ve öğrencilerin bu sorulara verdikleri cevaplar Tablo 3'te gösterilmiştir.

Tablo 3: Ortaokul 5. Sınıf Öğrencilerinin Etkileşimli Kitaplar ile İlgili Düşünceleri

Genel Bakış Açısı	Etkileşimli kitaplar güzel, beğendim. Etkileşimli kitaplar eğlenceli. Etkileşimli kitaplar bilgi verici.	Frekans/Yüzde	Örnek Açıklama
		15 (75)	*Beğendim. Çok güzel.
	4 (20)	*Bizlere resimlerle anlatıyor. Bence çok keyifli ve eğlenceli.	
	4 (20)	*Oyun gibi ama bilgili.	
Tercihleri	Kitapların tamamının etkileşimli kitap olmasını isterim. Etkileşimli kitaptan okumayı tercih ederim. Basılı kitap okumayı tercih ederim.	18 (90)	*İsterim çünkü resimlerle anlattığında çok güzel ve keyifli oluyor.
		18 (90)	*Basılı kitap okumayı sevmiyorum. Hem de etkileşimli kitapta görseller hareketli. Basılı kitapta hareketli değil.
		2 (10)	*Basılı kitaptan okumak bana daha güzel geliyor.

Dikkat Çeken Yönü	Etkileşimli kitapta en çok görseller dikkatimi çekti.	9 (45)	*Resimler çünkü canlı gibi.
	En çok görüntü ve ses dikkatimi çekti.	3 (15)	* Görüntülü, sesli, kendi okuması dikkatimi çekti.
	Tablete dokunmak.	4 (20)	*Tablette benim dokunmam dikkatimi çekti.
	Görsellerin hareket etmesi dikkatimi çekti.	5 (25)	*Resimlere dokunduğumuzda hareket yapıyor.
Sağlık Açısı	Etkileşimli kitaplar sağlıklıdır.	11 (55)	
	Gözümü ağrıttı.	4 (20)	*Sağlıklı çünkü hiçbir yerimi ağrıtmadı.
	Elimi ağrıttı.	2 (10)	

Öğrencilerin etkileşimli kitaplara yönelik düşüncelerini belirlemek ve genel anlamda bir çıkarımda bulunmak amacıyla yapılan görüşmede 6 soru belirlenmiş ve öğrencilere bu sorular yöneltilmiştir. Sorulan sorular aşağıdaki şekildedir:

1. Etkileşimli kitaplarla ilgili neler düşünüyorsunuz? Açıklayınız.
2. Kitapların tamamının etkileşimli olmasını ister misiniz? Nedenleriyle açıklayınız.
3. Etkileşimli kitaptan okumayı mı yoksa basılı kitaptan okumayı mı tercih edersiniz? Açıklayınız.
4. Etkileşimli kitaplarda en çok neler dikkatinizi çekti? Açıklayınız.
5. Sizce etkileşimli kitaplar sağlıklı mıdır? Açıklayınız.
6. Başka eklemek istedikleriniz.

Araştırmaya katılan öğrencilerin etkileşimli kitaplar ile ilgili düşünceleri temasına yönelik bulgular belirlenirken, “genel bakış açısı, tercihleri, dikkat çeken yönü ve sağlık açısı” ile ilgili kodlar ortaya çıkmıştır. Araştırmaya katılan öğrencilerin çoğu (n = 15) etkileşimli kitapları beğendiğini belirtmektedir. Ayrıca öğrencilerin % 20’si (n = 4) etkileşimli kitapları eğlenceli ve bilgi verici bulduğunu belirtmiştir. Öğrencilerin önemli bir çoğunluğu (n = 18) kitapların tamamının etkileşimli kitap olmasını istediğini belirtmektedir. Ayrıca öğrencilerin sadece % 10’u (n = 2) basılı kitap okumayı tercih etmektedir. Öğrencilerin yüzde 45’i (n = 9) etkileşimli kitapta en çok görsellerin dikkatini çektiğini belirtmektedir. Öğrencilerin % 15’i (n = 3) kitaplardaki görüntü ve sesin, % 20’si (n = 4) tablete dokunmanın, % 25’i (n = 5) ise görsellerin hareket etmesinin dikkatini çektiğini belirtmektedir. Araştırmaya katılan öğrencilerin % 55’i (n = 11) etkileşimli kitap okurken sağlık açısından herhangi bir problem yaşamadığını belirtmektedir. Fakat öğrencilerin % 20’si (n = 4) gözlerinin ağrıdığını, % 10’u (n = 2) ise elinin ağrıdığını belirtmektedir. “Başka eklemek istedikleriniz.” kısmında sadece 1 öğrenci “Etkileşimli kitaplar eğlenceli fakat uzun süre bakınca göz ağrıttıyor.” olarak görüşünü belirtmiştir.

Sonuç ve Tartışma

Birinci alt problem olan “Ortaokul 5. sınıf öğrencilerinin okuduğunu anlama puanları okuma metinlerinin ortamına (kâğıttan ya da etkileşimli kitaptan) göre farklılık göstermekte midir?” sorusu için yapılan araştırmadan elde edilen sonuçlar öğrencilerin okuduğunu anlama puanlarının, İngilizce etkileşimli öykü kitabı okuma ile İngilizce basılı öykü kitabı okuma durumları karşılaştırıldığında istatistiksel açıdan daha yüksek olduğunu göstermektedir. Öğrencilerin basılı İngilizce kitaptan okuduğunu anlama puan ortalaması ($\bar{X} = 67,1410$), etkileşimli İngilizce kitaptan okuduğunu anlama puan ortalamasına ($\bar{X} = 72,2183$) göre daha düşüktür. Bu sonuçlara göre okuduğunu anlama, okuma ortamına göre değişmektedir.

Maynard & Cheyne'nin (2005) 6 kız 6 erkek öğrencinin bulunduğu 12 kişilik 5 gruptan oluşan 7. sınıf öğrencisi toplam 60 öğrenci ile yaptıkları araştırmada, e-kitap okuyan öğrencilerin ortaçağ tarihi ile ilgili bilgilerini ölçen testten, basılı kitap okuyan öğrencilere göre daha yüksek puan aldıklarını görmüştür. Tüm öğrenciler e-kitapları kullanmanın eğlenceli olduğunu belirtmiştir ve basılı kitabı okuyan grup e-kitapları kullanmadığı için üzülmüştür. Maynard & Cheyne'e (2005, s.12) göre bu durum e-kitapları okuyan öğrencilerin öğrenme kapasitelerini de artırmıştır. Ayrıca okuduğunu anlama puanlarının e-kitapları kullanan öğrenciler lehine olmasının bir nedeninin de öğrencilerin e-kitap ile etkileşim içerisinde olması olduğunu ve tüm bu faktörlerin e-kitaplar ile öğrenmenin eğitici bir yolla eğlenceli bir şekilde gerçekleşmesini desteklediğini belirtmektedir. Araştırmamıza katılan öğrencilerin çoğunun etkileşimli kitapları beğenmesi araştırmanın sonucunu olumlu etkilemiştir denilebilir. Öğrenme Öğretme Araştırma ve Yenilik Merkezi araştırmacıları (2009) dijital medya ile sınıfta yapılacak aktivitelere katılımın yüksek seviyelere çıktığını ve bunun videolar, resimlerden oluşturulan öyküler ya da animasyonlar gibi dijital veriler sayesinde olabileceğini söylemektedir.

İkinci alt problem olan “Ortaokul 5. sınıf öğrencilerinin kitap okumaya duydukları istek okuma metinlerinin ortamına (kâğıttan ya da etkileşimli kitaptan) göre farklılık göstermekte midir?” sorusu ele alındığında etkileşimli İngilizce öykü kitapları hakkında genel anlamda düşüncelerini belirlemek için rastgele yöntemle seçilen öğrencilerle görüşme yapılmıştır. Araştırmaya katılan öğrencilerin etkileşimli kitaplar ile ilgili düşünceleri temasına yönelik bulgular belirlenirken, “genel bakış açısı, tercihleri, dikkat çeken yönü ve sağlık açısı” ile ilgili kodlar ortaya çıkmıştır.

“Genel bakış açısı” kodu altında araştırmaya katılan öğrencilerin çoğu ($n = 15$) etkileşimli kitapları beğendiğini belirtmektedir. Ayrıca öğrencilerin % 20'si ($n = 4$) etkileşimli kitapları eğlenceli ve bilgi verici bulduğunu belirtmektedir. Bu bulgulara benzer olarak, Scholastic & Yankelovich (2008) 5-17 yaş aralığında 501 öğrenci ile yaptığı araştırmada, eğlence için okuma alışkanlığının 8 yaşından sonra azaldığını ve ekrandan okumanın geleneksel okuma oranının önüne geçerek bu farkı tamamladığını görmüştür.

“Tercihleri” kodu altında araştırmaya katılan öğrencilerin önemli bir çoğunluğu ($n = 18$) kitapların tamamının etkileşimli kitap olmasını istediğini belirtmektedir. Ayrıca öğrencilerin sadece % 10'u ($n = 2$) basılı kitap okumayı tercih etmektedir. Dündar ve Akçayır'ın (2012) araştırmasında, deney grubundaki 5. sınıf olan tüm öğrenciler tablettan okumanın basılı kitaptan okumaya göre daha eğlenceli olduğunu belirtmiştir. Bu bulgu araştırmamızdan elde edilen bulgu ile örtüşmektedir.

“Dikkat çeken yönü” kodu başlığı altında araştırmaya katılan öğrencilerin % 45’i (n = 9) etkileşimli kitapta en çok görsellerin dikkatini çektiğini belirtmektedir. Öğrencilerin % 15’i (n = 3) kitaplardaki görüntü ve sesin, % 20’si (n = 4) tablete dokunmanın, % 25’i (n = 5) ise görsellerin hareket etmesinin dikkatini çektiğini belirtmektedir. Walsh (2009) öğrencilerin ekran üzerinde nesnelere hareket ettirebildiği, görme, dokunma ve kinestetik duyularını kullanmaya izin veren interaktif tahta kullanarak yaptığı araştırmasında, çocukların öğrenmeye karşı motivasyonunun ve ilgisinin arttığını görmüştür. Araştırmamızın sonucunun etkileşimli kitap lehine çıkmasının nedeni öğrencilerin etkileşimli kitaplardaki multimedya özellikler sayesinde motive olması olarak belirtilebilir.

“Sağlık açısı” kodu başlığı altında araştırmaya katılan öğrencilerin % 55’i (n = 11) etkileşimli kitap okurken sağlık açısından herhangi bir problem yaşamadığını belirtmektedir. Fakat öğrencilerin % 20’si (n = 4) gözlerinin ağrıdığını, % 10’u (n = 2) ise elinin ağrıdığını belirtmektedir. Duran’ın (2013) 254 Eğitim Fakültesi öğrencisi ile yaptığı araştırmasında, öğrenciler tarafından ekrandan okumanın göz yorucu olduğu belirtilmiştir. Macedo-Rouet vd. (2003) ekrandan okuma yapan öğrencilerin diğer öğrencilerden daha çok gözlerinin yorulduğu sonucuna ulaştıklarını ve bunun sebebinin e-kitapların ekran kontrastı ve çözünürlüğü olduğunu belirtmiştir. Bu bulgulara dayanarak araştırmamızda kullanılan tabletlerin ekran özelliklerinden doğan göz yorgunluklarının oluştuğunu belirtilebilir. Kullanıcıların cihazı tutan elde oluşan ağrı şikâyetlerine ve ekran dokunmatığı için kullanılan parmakta oluşan ağrılara “iPad eli” olarak isim verilmiştir (<http://www.dailymail.co.uk/health/article-2100414/Got-iPhone-iPad-Now-prepare-injury.html> adresinden 16.05.2015 tarihinde alındı). Araştırmamızda öğrencilerin tablet bilgisayardaki interaktif öğeleri dokunarak kullanması ve hareket ettirebilmesi el ağrısı oluşmasına neden olmuştur denilebilir.

Araştırmamızla örtüşen bir diğer çalışmada da, Verhallen vd. (2006) Felemenkçeyi yabancı dil olarak öğrenen 5 yaş grubundaki çocukların görseller, müzik ve ses ile sunulan öykü ile daha iyi anladığını görmüştür. Çocuklar aynı öykünün multimedya versiyonunda olan kadar statik resimlere sahip kitapta gelişme gösterememişlerdir. Uluslararası araştırmalar öğrenme potansiyelini tam olarak ortaya çıkarmak için öğretmenlerin multimedya aktiviteleri kullanması gerektiğini göstermektedir. Eğitim Fakültelerinde ve hizmet içi eğitimlerde basılı okuryazarlık ile dijital okuryazarlık aktivitelerini birleştiren eğitimler verilmelidir (Casey vd., 2009, s.93-94). Öğrencilerin okumadaki başarısızlıkları üzerine nedenler ve bunların etkileri ile dil ediniminin daha etkili bir şekilde sağlanması için gerekli olan öğeler üzerine yapılan araştırmalar bize geniş çapta bilgi sağlasa da çok sayıda çocuk okuma yazma bilgisi kazanmadan ve ileri düzey problem çözme seviyesinde ihtiyaçları olduğu İngilizce okuduğunu anlama becerilerini edinmeden okullarından mezun olmaktadır. Destekleyici teknoloji öğeler aracılığıyla öğrencilere, zayıf okuma becerileri ile daha yüksek seviye kavramları anlayabilmeleri arasındaki boşluğu kapatmalarına yardım edilebilir (Hecker & Urguhart, 2002).

KAYNAKÇA

- Anderson-Inman & Horney, M. A. (2007). Supported eText: Assistive technology through text transformations. *Reading Research Quarterly*, 42(1), 153-160.
- Aydemir, Z., Öztürk, E. & Horzum, M. B. (2013). Ekrandan okumanın 5. sınıf öğrencilerinin bilgilendirici ve öyküleyici metin türünde okuduğunu anlama düzeylerine etkisi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri- Educational Sciences: Theory & Practice*, 13(4), 2263-2276.
- Bağdat, S. (2009). *The effect of critical thinking on reading skills: A constructivist perspective*. Gazi Üniversitesi/Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Bearne, E. (2003). Rethinking literacy: Communication, representation and text. *Reading*, 37(3), 98-103.
- Bozkurt, A., & Bozkaya, M. (2013). Etkileşimli e-kitap: Dünü, bugünü ve yarını. *Akademik Bilişim*. Anadolu Üniversitesi, Eskişehir, 23-25.
- Büyüköztürk, Ş. (2014). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı*. Ankara: Pegem.
- Casey, L., Bruce, B. C., Martin, A., Hallissy, M., Shiel, G., Reynolds, A., ... & Coffey, L. (2009). Digital Literacy: New Approaches to Participation and Inquiry Learning to Foster Literacy Skills Among Primary School Children. <https://www.ideals.illinois.edu/handle/2142/9765> adresinden 04.06.2015 tarihinde alınmıştır.
- Chan, M. S., & Black, J. B. (2006, Nisan). *Learning Newtonian Mechanics with an Animation Game: The role of Presentation Format on Mental Model Acquisition*. In Annual Meeting of the American Educational Research Association (AERA), San Francisco, 2-35.
- Digital Literacy in Primary Schools Research Report. (2009). https://www.ideals.illinois.edu/bitstream/handle/2142/9765/Digital_Literacy_in_Primary_Schools_-_Research_Report.pdf adresinden 20.03.2015 tarihinde alınmıştır.
- Duran, E. (2013). Investigation on views and attitudes of students in Faculty of Education about reading and writing on screen. *Educational Research and Review*, 8(5), 203-211.
- Dündar, H., & Akçayır, M. (2012). Tablet vs. paper: The effect on learners' reading performance. *International Electronic Journal of Elementary Education*, 4(3), 441-450.
- Ertem, İ. S. (2011a). The impact of interactive storybook on elementary school students' recall. *US-China Education Review*, 140-146.
- Ertem, İ. S. (2011b). Understanding interactive cd-rom storybooks and their functions in reading comprehension: A critical review. *International Journal of Progressive Education*, 7(1), 28-44.

- Ertem, İ. S. (2013). The influence of personalization of online texts on elementary school students' reading comprehension and attitudes toward reading. *International Journal of Progressive Education*, 9(3).
- Greenlee-Moore, M. E., & Smith, L. L. (1996). Interactive computer software: The effects on young children's reading achievement. *Reading Psychology: An International Quarterly*, 17(1), 43-64.
- Hecker & Urguhart. (2002). Chapter 21: Assistive technology and individuals with dyslexia <http://textbooks.brookespublishing.com/birsh/21/fulltext.htm> adresinden 19.03.2015 tarihinde alınmıştır.
- Ismail, R. & Zainab, A.N. (2007). *Factors Related to E-books Use Amongst ITS students*. International Conference on Library and Information Science (ICOLIS), Kuala Lumpur, 265-275.
- Işık, A. D. (2013). Elektronik kitapların eğitimde kullanılabilirliği (Usability of e-books in education). *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi Uluslararası Hakemli Dergi-International Refereed Journal*, 2(2), 395-411.
- Karasar, N. (2013). *Bilimsel araştırma yöntemi*. 25. Basım. Ankara: Nobel.
- Lefever-Davis, S., & Pearman, C. (2005). Early readers and electronic texts: CD-ROM storybook features that influence reading behaviors. *The Reading Teacher*, 58(5), 446-454.
- Macedo-Rouet, M., Rouet, J. F., Epstein, I., & Fayard, P. (2003). Effects of online reading on popular science comprehension. *Science Communication*, 25(2), 99-128.
- Maden, S. (2012). Ekran okuma türleri ve Türkçe öğretmen adaylarının ekran okumaya yönelik görüşleri. *Dil Ve Edebiyat Eğitimi Dergisi*, 1(3), 1-16.
- Matthew, K. I. (1996). The impact of CD-ROM storybooks on children's reading comprehension and reading attitude. *Journal of Educational Multimedia and Hypermedia*, 5(3), 379-394.
- Maynard, S., & Cheyne, E. (2005). Can electronic textbooks help children to learn? *The Electronic Library*, 23(1), 103-115.
- Önder, I. (2011). E-kitap ve dünyada elektronik kitap yayıncılığı. *Türk Kütüphaneciliği*, 25(1), 97-105.
- Öngöz, S. (2013). Türk öğretim üyelerinin elektronik kitap kullanım durum ve tercihleri. *Eğitim Teknolojisi Kuram ve Uygulama*, 3(1), 33-54.
- Punch, K. F., & Etöz, Z. (2014). *Sosyal araştırmalara giriş: nicel ve nitel yaklaşımlar*. Siyasal Kitabevi.
- Rieber, L. P., Boyce, M., S. & Asad, C. (1990). The effects of computer animation on adult learning and retrieval tasks. *Journal of Computer-Based Instruction* 17(2), 46-52.

- Scholastic & Yankelovich (2008). 2008 Kids And family reading report.
<https://www.scholastic.com/aboutscholastic/news/kfrr08web.pdf> adresinden
22.03.2015 tarihinde alınmıştır.
- Scoresby, K. J. (1996). *The effects of electronic storybook animations on third graders' story recall*. Doctoral dissertation, Brigham Young University/Department of Psychology.
- Uzuner, Y. (1999). *Niteliksel araştırma yaklaşımı*. Eskişehir: T.C. Anadolu Üniversitesi.
- Verhallen, M. J., Bus, A. G., & de Jong, M. T. (2006). The promise of multimedia stories for kindergarten children at risk. *Journal of educational psychology*, 98(2), 410.
- Yaman H. ve Dağtaş A. (2013). Ekrandan okumanın okumaya yönelik tutuma etkisi. *Eğitimde Kuram ve Uygulama*. 9(4), 314-333.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2008). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara :Seçkin.
- Walsh, M. (2009). Pedagogic potentials of multimodal literacy. 3, 32-47.
- Walton, E. W. (2007). *Faculty and student perceptions of using e-books in a small academic institution*. In presentation at ACRL 13th Annual Conference, Baltimore.

İnternetten Alınan Kaynak:

<http://www.dailymail.co.uk/health/article-2100414/Got-iPhone-iPad-Now-prepare-injury.html>